

Tas Latweefchu draugs.

1839. 1. Juhni.

22tra lappa.

J a u n a s s i n n a s.

Is Rihges. Jkno=waffarâ, kad mums kuggi no Sprantschu un Spaneru semmes, tà kà scho gaddu, leelu pulku zitronu un apfel-sihnu jeb Sihneseru ahbotu atness, mums usnahk tibras bailes, ka behrni moi zitti nemahziti laudis, tahdus sweschu semmju auglus panahkufchi, un ehdoht, ne tohs fehklas graudus eerihjoht lihds. Jo schee irr tohti neweffeligi, kà arri preeksch pahri gaddeem eeksch Peterburges skaidri israhdiyahs, kur weena jauna meita no 16 moi 17 gaddeem, tik dutschu (12) tahdu graudu ee-ehduse, sawu garru islaide; un prohti: tik zaur scho fehllu ween, kà tee dokteri apleezinajusch, kas pehz tahs nahwes wainas mekledami, winnas eekschas pahrraudsija.

Is Berlihnes. Gan jau fenn laifôs atraddahs, ka daschs zilweks, ko zitti par nomirruschu atsinne, tok wehl atdsihwoja, un ka tadeht tohti waijaga fargatees, ka tahdu ne eeleek kappâ, kas tik pamirris ween. Tapehz arri wiffi kristigi waldineeki pa sawahm semmehm tahdus likkumus irr zehlsufchi, kas aisleeds, mirronus agrafi ne glabbah wis, pirms trihs deenas jau pagahjuschas. Wet ir tad brihscham gruhta leeta bes doktereem dabduht sinnaht, moi weens teescham nomirris. Tadeht, sinnahts, pee kungeem un zitteem turrigeem laudim eeksch pilfateem pascheem arri ihsteni ne kad ne noteek, ka mirronus glabba, pirms dokteri tohs pahrraudsija. Wet pee nabbageem tas jo gruhtaka leeta, jo tahlaki no pilfata winneem mahjas; un jo masakas winnu istabas irr, jo masak tee arri warr kawetees ar behrehm. Tohti teizama leeta tapehz, ka muhsu laifôs daschâs weetâs tahdus nammus pee kapsehtahm sahk usbuhweht, kur ir nabbagu kauschu mirronus preeksch behrehm noleek, pa deenu un nakri apwakte, un kur arri dokteri weenâ gabbalâ peerauga. Tahdus nammus sawz lihku=nammus, un tahds nu patt arri Pruhfchu fehniina pilfatâ palikke gattaws un 24tâ Mai ar leelu gohdu tikke eeswehtihst. Lai Deews schehlīgi palihds, ka tahdus nammus drihs arri zittâs mallâs ustaisa.

Râ Egiptes semmê teefu spreesch.

Rohpmannis leeneja kahdai gaspaschai naudu 500 Turku dahlderus, un panehme no winnas Fihlâ selta fehdi, ko aisnehmeja leelija, kà ta no leelakas wehrtibas effoht, ne kà ta leeneta nauda. Wet kad gaspascha ar naudu jau bija aisgahjusti, apskattija wihs to Fihlu ar plattakahm azzim un atradde, ka ta feh-

de ne no selta, bet no missina effoht. Wihrs, samissis par tahdu wiltibu, eet tublin us polizi un istahsta teefas-kungam scho blehnu darbu un luhdsahs paligu. Teefaskunge, ne ilgi apdohmajees, tam fazzija: "Eij us mahjahm, isneff fleppeni wiffas prezzes no sawas bohdes un aisfehdsi to; bet rihtâ agri noeij un atfehdsis eefahz waimanahst: af mannas behdas! tē nu wiffa nabbadsiba no-sagta, pascha un arri swescha manta nu pa gallam! un ja tew kas waiza, kas notizzis, tad atbildi, ka wiffa tawa nabbadsiba isagta un starp zittahm leetahm arri weena selta fehde no dahrgas wehrtibas, ko tu no zitta biji panehmis par Fihlu." Wihrs, nogahjis mahjâ, darrija pehz teefaskunga padohma, un reds, gaspascha, dabbujusi dsirdeht, jau klahst pee kophmanna un prassa, lai atdohd winnas Fihlu. Kophmannis teiz, ka effoht nosagta un gaspascha eet fuhdseht pee teefaskunga. Teefaskungs pawehl, lai kophmannis nahf. un prassa fuhdsetajai: "Rahdu leetu tu effi eedewusi Fihlâ pee schi wihra." Gaspaschina atbild: "selta fehdi." Teefaskungs fakka: "pee mannim ire weena selta fehde; woi tu sawu ihsti pasihsti?" un gaspascha atbild drohfschi: "rahdeet, gan es sawu pasihfschu." Teefaskungs iswelk to missina fehdi no lakkata un rahdidams prassa: "woi irr tawa?" Schi sabihjusees, nolatsch azzis. Teefaskungs usbreshz: "Kur irr ta nauda, ko tu iskrapi no scha wihra?" — Schi atbild: "mahjâs." Tublin tikke bende fuhrtihes lihds ar scho feewinu un ne zil ilgi, jau bija nauda klahst. Naudu panehme tas wihrs, kam ta peederreja, bet teefaskungs pawehleja bendei sohbinu nemt un scho krahpneezi pee turgus platscha nowest un tur winnai, jitteem krahpneekeem par mahzibu un beedinaschana, galwu nozirft, un tas arridsan tublin notikke.

P e t e r b u r g a.

Sesta, beidsama nodatta. Wiffadas skohlas irr pa pulkeem Peterburgâ zeltas, fur behrnus un jaunektus dasch daschadâs gudribâs mahza, augstâs un masâs sinnaschana. Augsti Reifari itt pahrtleeku gahda pahrlabbu mahzibu, un ifgaddôs wehl jaunâs skohlas taifa. Arri pee wiffahm Luttera basnijahm irr labbas skohlas, un dauds tuhstosfchi behrni un jaunekti tohp tannis wiffas audseti un mahziti. Pahrwiffahm, augsti Reifari arri weenu akademiju, tas irr, tahdu beedribu zehlsfchi, fur lungi, kas augstu gudribu sinnotaji, ruhni un pahrtifschanu us to ween dabbu, lai tahs gudribas arweenu wairak pahrmekle, un rakstôs israhda preefsch jitteem. Ar to jau leels gaischumis irr zehlees eelfsch dauds buhschanahm, kas zilwekeem un walstei derr, un weht ikdeenâs schee lungi gan wezzas gudribas mekle, gan jaungs isdohma, gan reise un skattahs, kahdas mantas Deems Kree-wu semmei no dabbas irr dewis. Kad ko atrohni, kas wehrâ leekams, tad to us Peterburgu raida, un mahziti lungi to sawahf un ustelle, wisseem par redseschana. Zur akademijas namnâ irr leela skattifschana, tikpatt no skunstigeem, jeb swescheem, jeb wezzeem zilweku rohkâs taifjumeem, kâ arridsan no wiffadeem dabbas dshwneekem. Der paschi irr tahlu jo tahlu atwesti tappusch, no leddus juhvas tikpatt kâ no karstahm semnehm, un wisseem ahdas irr tik brangi isbahstas, ka

dohmatu tohs redseht dshwus. Tur eerauga leelu elefantu, un blakkam winna mammuta kaulus. Tee, prohti, irr dauds leelafi elefanti bijuschi, kas preeksch teem grehku pluhdeem dshwojuschi, jo taggad tahdus nebuht wairs neatrohn. Winnu meefas ar to uhdeni prohjam aiswestas, taggad dauds rohnahs eeksch Siberijas leddus eefalluschi, un schim leelam mammutam, kas preeksch 40 gaddeem pee Lena leeluppes issfallohts raddees, schi laika swehri to ahdu un galku noplehsfuschi, kas dauds 1000 gaddus eeksch leddus gullejuschi. — Tur reds leelu baltu leddus lahzi blakkam, ar lauwu nostahditu. Arri tas beemots jeb Niluppes sirgs, lihds 13 pehdas garsch, tur stahw, un pee winna klastu leeli un masi lewijatani jeb krokodili, zits 4 assis garsch, zits wehl wairak. Ar wahrdu sakloht: tur wissai dauds irr ko redseht un ko mahzitees, un to wissu par wolti rahda. — Bet neba zilweki wissai dauds speeschahs, to dabbuht redseht. Dohma, ka jau ifdeenâs tur warr tapet, un tâ dauds eedshwotaji irr Peterburgâ, kas wissu sawu muhschu dohma tur noeet, un ne kad nenoeet, bet pahrtteef ar tahm skattischanahm, kas teem ifdeenâs irr us eelahm.

Skattischanas un lustes tur irr dauds. Tas ihstais lustes laiks preeksch augsteem kungeem un preeksch maseem laudim irr ta masleniza, jeb sweesta neddela, preeksch teem leeleem Kreemu gaweneem. — Tad tohp us wisseem plazzeem seelas stellasches, lihds 8 assis augstas taifitas, fur weenâ pussê pihpi nolikti balki klast. Us scho pihpumu tohp leddus gabbali likti, un ar uhdeni pee leeti un glatti nosaldinati. Tur nu Kreemi ar masahm raggahm uskaphuschi, eefeschahs un nosfreen tahlu jo tahlu, un kungi un gaspaschas kammanâs fehsh skattidami. — Us seeldeenu atkal tohp schuhpuli ustaisiti, bet nè tâ kâ pee mums. Eeksch teem schuhputa stabbeem irr augscham wellbohms eetaifits, un ta gallâ divi balki, gan drihs tâ kâ wehja fudmallas spahrni, bet tiklai pehz lohdes, eelikti. Katrà spahrna gallâ karr fehshchi. Tur nu Kreemu puischi ar sawahm lihgwainahm eefeschahs, un tad laid wakkam, un turrees, zilweks, kad tee spahrni ar wisseem fehshchem rinkli apkahrt greeschahs, un weenu brihdi augscham irr gaisâ, ohtru brihdi pee semmes! Arri dauds johki, ehmi, dantschi un kumedi- jas irr tahdôs lustes laikôs. Bet tas irr jateiz, ka Kreemi gan proht ar gohdu lustetees, un weens ar ohtru labbi pee tam fatikt. Kad sahlf pajukku eet, tad pollize ar sprizzi uhdeni uslaisch tahm karstahm galwahm wirsû, un tè nu nopehrtahm wahrnahm irr ko kaunetees, un zitteem ko pasmeetees.

Us jaunu gaddu atkal pats augstais Reisars kungus un kohpmannus sawâ pilles namnâ apzeeni. Us scho wakkaru brihscham 25,000 zilweki pee augsta Reisara faeet, un pats semmes tehws ar wisseem teem sawejeem sawu kauschu starpâ nahk. — Waffarâ atkal leela faeeschana un skattischana irr tai lustes muishâ, ko Peterhof sawz, un kas naw tahlu no Peterburgas. Bet ta brangaka lustes muishâ, fur augstam Reisaram irr seels pilles nams, fur daschureif pa waffaru stahw, irr Zarsko Selo, 24 werstes tahla. Us turreni isgahuschâ gaddâ irr zelsch gattaws tappis, kas wisszaur ar dselles schkehnehm aplikts, us kurreahm nè ar sirgeem, bet ar twaika ratteem brauz; prohti, ar tahdeem ratteem, kam sirgu weerâ irr uhdena twaiku maschine eekschâ, kas tohs vittinus pa-

dsenn, un dauds zittus rattus lihds pawell, kas ar Fehdehm pee teem peeahPeti. Brihnum ahtri tà eet braukt, jo us weenu stundu warr 5 juhdses taktu tapt.

Nu irr laiks, to israhdischanu beigt. Bet kad lassitajeem schee laizigi brangumi padauds preefschâ nahk, tad lai ne-aismirst, ka tas mahzitais Salamans, sawas grahmatas gallâ, irr schohs wahrdus fozjijis:

No wiffa, kas dsirdehts irr, irr schis tas galla wahrds: bihstees Deewu, un curri winna bauftus, jo tas peenahkajs wifseem zilwekeem. Jo Deews weddihs ikkatru darbu teefâ, lihds ar wiffu, kas apflehts irr, lai tas labs jeb launs irr! —

F. R.

M i h e l a.

Pulks naggi man, kas garri, assi,

Un diwas teewas rohjinâs;

Pee schahm man waddijs, stipri kassi

To waigu mannas memminas.

Jo naggi bïlki plehsch un Ferr,

Jo tas schai mahtei tihk un derr.

No tam schi paleet junkata,

Un darbu labbi atmakfa.

C++n.

S l u d d i n a s c h a n a.

Eas stahsts, kam wirsrahts: "Tahs feschpadesmit leepas Smilkteneekts," un kas pehrnaja gaddâ schinnis loppâs atraddahs (N° 38., 39. un 42.), un dauds lassitajeem lohti patizzis, taggad pa sawadu grahmatinu irr nodrikhts un muhsu namndabbujams safeets par 2½ kapp. subraba.

Sinna, zil naudas 30. Mai-mehn. deenâ 1839 eefsch Nihges makfaja par daschahm prezzehm.

Par	Makfaja:	Eudr. nauda. Rb. R.	Par	Makfaja:	Eudr. nauda. Rb. R.
1	puhru rudsu, 116 mahrzinus smaggu	1 25	1	pohdu (20 mahrzineem) wassu	7 —
—	meeschu, 100 mahrzin. smaggu	1 —	—	tabafa	— 65
—	kweeschu, 128 mahrzin. smaggu	2 50	—	fwesta	3 50
—	ausu	— 65	—	dselses	— 75
—	firnu	1 50	—	linnu, trohna	2 —
—	rupju rudsu = miltu	1 25	—	brakka	1 80
—	bihdeletu rudsu = miltu	1 80	—	kannepu	— 90
—	bihdeletu kweeschu = miltu	3 50	—	schichtu appinu	3 —
—	meeschu = putrainu	1 50	—	neschichtu jeb prezzes appinu	2 —
—	eefala	1 10	—	muzzu silku, egju muzzâ	8 50
—	linnu = fehklas	2 —	—	lasdu muzzâ	9 —
—	kannepu = fehklas	1 25	—	smalkas fahls	4 50
1	wesumu seena, 30 pohdus smaggu	4 —	—	rupjas baltas fahls	4 70
barrotu	wehreschu gallu, pa pohdu	1 50	—	wahti brandwihna, pussdegga	8 —
			—	diwdegga	10 50

Weenu subraba rubli warreja dabbuht par 350 sapeiteem warra naudas.

Lihds 30. Mai pee Nihges irr atnahkufchi 806 fuggi un aisbraukufchi 283.

Brihw drikkeht. No juhrmallas = gubbernementu augstas waldischanas pusses:

Dr. R. L. Grave.